

Giải pháp phát triển một số ngành kinh tế mũi nhọn tại tỉnh Cà Mau

NGUYỄN THANH HỒNG*

Trong những năm qua, thủy sản, du lịch là những ngành kinh tế mũi nhọn đóng góp lớn vào sự phát triển chung của tỉnh Cà Mau. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy, việc sử dụng, khai thác các ngành kinh tế này còn nhiều hạn chế, chưa tương xứng với tiềm năng và lợi thế. Bài viết phân tích thực trạng phát triển một số ngành kinh tế mũi nhọn, như: thủy sản, du lịch và lễ hội của tỉnh Cà Mau, từ đó đưa ra những giải pháp phát triển trong thời gian tới.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN

Về kinh tế thủy sản: Cà Mau là tỉnh cực Nam của Tổ quốc, có nhiều tiềm năng, thế mạnh trong nuôi trồng thủy sản. Biển Cà Mau có diện tích thăm dò, khai thác rộng trên 80.000 km², là 1 trong 4 ngư trường trọng điểm của cả nước, có trữ lượng hải sản lớn và phong phú về chủng loại. Trữ lượng cá nổi ước khoảng 320.000 tấn, cá đáy 530.000 tấn, với 661 loài, 319 giống, thuộc 138 họ... Với những lợi thế này, thủy sản trở thành ngành kinh tế chủ lực của địa phương. Tính đến cuối năm 2020, diện tích nuôi trồng thủy sản đạt gần 303.000 ha, sản lượng khai thác thủy sản hàng năm bình quân khoảng 200.000 tấn, đóng góp khoảng 55% GRDP [1]. Đặc biệt, Cà Mau được xem là “thủ phủ” về nuôi tôm của cả nước, chiếm gần 40% diện tích nuôi tôm của cả nước với sản lượng đạt gần 200.400 tấn/năm, chiếm 22% lượng tôm của cả nước. Hiện, tôm Cà Mau đã xuất khẩu trên 90 quốc gia và vùng lãnh thổ, 4 thị trường chính là Mỹ, Nhật Bản, EU, Trung Quốc và được nhiều tổ chức trên thế giới cấp chứng nhận (ASC, B.A.P, GlobalGAP, EU, Naturland) [2].

Để phát triển ngành thủy sản theo hướng hội nhập quốc tế, nhiều doanh nghiệp chế biến thủy sản đã đầu tư hàng trăm tỷ đồng để đổi mới công nghệ, mua sắm thiết bị và nâng cấp nhà xưởng. Tổng công suất thiết kế đạt trên 150.000 tấn thành phẩm/năm. Toàn Tỉnh có 860

tàu cá thực hiện lắp đặt thiết bị giám sát hành trình tàu cá (VMS), tập trung chủ yếu ở thị trấn Sông Đốc, huyện Trần Văn Thời; có 33 doanh nghiệp chế biến và xuất nhập khẩu thủy sản được trang bị công nghệ, thiết bị, quy trình quản lý sản xuất tiên tiến. Các mặt hàng chế biến ngày đa dạng, phong phú, chất lượng không ngừng được nâng cao, đáp ứng được yêu cầu của nhiều thị trường khó tính, như: Mỹ, Nhật, Úc và EU.

Tuy nhiên, trong quá trình phát triển, ngành thủy sản Cà Mau vẫn chưa phát huy được hết các tiềm năng và thế mạnh, như: Hệ thống kết cấu hạ tầng chưa theo kịp yêu cầu thực tế; tổ chức sản xuất còn nhỏ lẻ, phân tán, khó kiểm tra, kiểm soát. Mặc dù là ngành kinh tế chủ lực, nhưng đến nay, Cà Mau vẫn chưa có nhà máy sản xuất nguồn thức ăn cho nuôi trồng thủy sản, đặt biệt là cho tôm nuôi. Đây là hạn chế rất lớn trong quá trình hội nhập ngày càng sâu rộng như hiện nay, bởi vấn đề này có liên quan đến an toàn vệ sinh thực phẩm, truy suất nguồn gốc và sự cạnh tranh ngày càng gay gắt của các nước xuất khẩu. Mặt khác, do dịch bệnh Covid-19 ảnh hưởng không nhỏ đến hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp chế biến, xuất khẩu và các hộ dân sản xuất trên địa bàn; tình trạng hạn hán, xâm nhập mặn trong những năm vừa qua làm giảm sản lượng của ngành. Ngoài ra, công tác quy hoạch phát triển còn nhiều bất cập; nhiều diện tích sản xuất chưa hiệu quả; tỷ lệ các sản phẩm có giá trị gia tăng còn thấp; nguồn nhân lực chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển; ứng dụng khoa học, công nghệ còn hạn chế...

Về du lịch, lễ hội: Cà Mau không chỉ là vùng đất cuối cùng cực Nam Tổ quốc, mà còn là nơi được thiên nhiên ban tặng “rừng vàng, biển bạc”, bởi nơi đây có tiềm năng vô cùng to lớn về du lịch, cụm từ “Đất Mũi” được xem là “nam châm” kéo du khách tìm về khi đến với vùng đất cuối trời phương Nam. Nơi đó không đơn

* ThS., Trường Chính trị tỉnh Cà Mau

Nuôi tôm tiếp tục
là ngành kinh tế mũi nhọn
của tỉnh Cà Mau

thuần chỉ là trải nghiệm, khám phá, mà còn là về với nguồn cội, khi một lần trong đời chạm vào vùng đất thiêng liêng của dân tộc. Đó chính là tình cảm, là tấm lòng tri ân với vùng đất có bề dày truyền thống lịch sử cách mạng vẻ vang, Cà Mau còn có lợi thế về vị trí địa lý, văn hóa, tâm linh, truyền thống lịch sử, thiên nhiên, ẩm thực [3]. Với mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội dựa vào khai thác, sử dụng có hiệu quả tiềm năng, thế mạnh của Tỉnh, trong đó chú trọng ngành công nghiệp “không khói” có nhiều giá trị gia tăng và sinh kế cho cộng đồng, trong những năm qua ngành du lịch tỉnh Cà Mau từng bước phát triển tốt hơn, cơ sở vật chất, các công trình hạ tầng được đầu tư, xây dựng. Nhờ đó, ước 5 năm (2016-2020), Tỉnh thu hút hơn 7,3 triệu lượt khách; doanh thu du lịch ước đạt hơn 9 ngàn tỷ đồng [1]. Năm 2010, U Minh Hạ được UNESCO công nhận là khu dự trữ sinh quyển thế giới; Vườn quốc gia Mũi Cà Mau được UNESCO công nhận là Khu Ramsar của thế giới vào năm 2013; nghề gác kèo ong, nghề muối Ba Khía, Lễ hội Nghinh Ông sông Đốc được công nhận Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia; cua Năm Căn, tôm khô Cà Mau, mật ong rừng U Minh, lẩu mắm U Minh là 4 món ăn tại tỉnh Cà Mau được Tổ chức Kỷ lục Việt Nam công nhận món ăn đặc sản và top 100 đặc sản quà tặng Việt Nam.

Bên cạnh đó, Cà Mau hiện có hơn 5.000 lực lượng lao động phục vụ trong ngành du lịch; 10 doanh nghiệp kinh doanh lữ hành; 83 cơ sở lưu trú du lịch (hơn 2.600 phòng); 19 khu, điểm du lịch, trong đó có 14 điểm du lịch cộng đồng. Ba tuyến du lịch chính của Tỉnh, gồm: Cà Mau - Vườn Quốc gia U Minh hạ - Hòn Đá Bạc; Cà Mau - Khu du lịch sinh thái sông Trẹm; Cà Mau - Khu du lịch Mũi Cà Mau. Đến nay, Tỉnh đã ký kết chương trình hợp tác phát triển du lịch với Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh và 13 tỉnh vùng Đông bằng sông Cửu Long; mở rộng quan hệ hợp tác phát triển du lịch với tỉnh Trat (Thái Lan) và tỉnh Khăm

Muộn (Lào)... [3]. Cùng với đó, Cà Mau còn đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác quảng bá, xúc tiến du lịch bằng nhiều hình thức trên các trang thông tin điện tử, trang mạng xã hội (facebook, fanpage, zalo); gắn phát triển du lịch nông thôn với chương trình “mỗi xã một sản phẩm”.

Tuy nhiên, trong một thời gian dài, tiềm năng, thế mạnh đó chưa khai thác và sử dụng có hiệu quả, đó là: Dịch vụ có giá trị gia tăng cao phát triển chưa mạnh, chưa thu hút được các nhà đầu tư lớn để khai thác tiềm năng của tỉnh, nhất là du lịch, cảng biển; tiềm năng du lịch khai thác hiệu quả còn thấp, chưa có nhiều sản phẩm du lịch thương hiệu riêng của Cà Mau [1]. Mặt khác, “điểm nghẽn” lớn nhất đối với sự phát triển du lịch tỉnh Cà Mau là kết cấu hạ tầng giao thông còn rất thấp, thiếu đồng bộ, thiếu sự kết nối giữa liên vùng và nội vùng, chưa đáp ứng yêu cầu phát triển của Tỉnh. Hiện, Cà Mau có 1 cảng hàng không dân dụng cấp 3C, với 2 lượt/chuyến/ngày; 1 tuyến đường bộ Quốc lộ 1A đến mũi Cà Mau đang xuống cấp nhanh, do yếu tố địa chất nền đất yếu cùng với biến đổi khí hậu, nước biển dâng cao, dẫn đến nhiều đoạn đường bị ngập sâu trong nước khi thủy triều lên, tuyến đường thủy hoạt động kém hiệu quả, trong khi đó giao thông là “Xung lực của nền kinh tế”.

Cùng với đó, nguồn lực cho du lịch vẫn đang thiếu về số lượng, yếu về kỹ năng, ứng xử, giao tiếp. Một bộ phận

hướng dẫn viên du lịch, cán bộ làm công tác du lịch chưa được đào tạo, bồi dưỡng chuyên sâu về “phông văn hóa”, dẫn đến trong hoạt động du lịch mang tính chấp vá, kém hiệu quả; liên kết liên vùng, nội vùng về du lịch chưa được quan tâm đúng mức; sản phẩm, doanh thu từ du lịch chưa tương xứng với tiềm năng, thế mạnh của địa phương; công tác bảo tồn, phát huy các di sản văn hóa tạo nên “Sức mạnh nội sinh” cho phát triển kinh tế - xã hội chưa nhiều.

MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU

Từ thực trạng phát triển một số ngành kinh tế mũi nhọn, cùng với những định hướng đến năm 2025, tầm nhìn 2030 của tỉnh Cà Mau, tác giả gợi mở một số giải pháp chủ yếu, như sau:

Một là, về nhận thức

Trước hết, tiếp tục đổi mới tư duy nhận thức về tiềm năng, thế mạnh cho phát triển kinh tế của địa phương. Từ những tiềm năng, thế mạnh được khai thác, sử dụng có hiệu quả sẽ trở thành nguồn lực quan trọng, nhân tố thúc đẩy cho phát triển nhanh, bền vững, mũi Cà Mau càng được bồi đắp và vươn xa trong thời gian tới.

Nâng cao nhận thức toàn dân trong Tỉnh về phát triển du lịch, bảo tồn bản sắc văn hóa và bảo vệ môi trường; khuyến khích, tạo điều kiện cho phát triển du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng; trọng tâm là khai thác tiềm năng, lợi thế của Khu du lịch quốc gia Mũi Cà Mau, liên kết phát triển du lịch biển đảo với các địa phương ven biển; phát huy các giá trị di tích lịch sử, tín ngưỡng, lễ hội, trước hết tổ chức thành công Chương trình sự kiện “Cà Mau - điểm đến 2021” góp phần cho mục tiêu phát triển của địa phương.

Đổi mới mạnh mẽ tư duy từ sản xuất thủy sản, nhất là ngành tôm sang kinh tế thủy sản, kinh tế tuần hoàn; từ xuất khẩu tôm nguyên liệu giá trị thấp sang xuất khẩu tôm nguyên con giá trị gia tăng cao sang các thị trường tiềm năng; đẩy mạnh hoạt động ba khâu “Hợp tác, liên kết, thị trường” đối với những ngành kinh tế chủ lực của Tỉnh, để kinh tế Cà Mau không còn loay hoay với bài toán “Được mùa mất giá, được giá mất mùa”.

Hai là, về kết cấu hạ tầng giao thông

Sớm hoàn thiện các điều kiện trình với các cơ quan trung ương xem xét, điều chỉnh quy hoạch, triển khai việc nâng

cấp sân bay Cà Mau giai đoạn 2021-2030 với quy mô sân bay dân dụng cấp 4C và sân bay quân sự cấp 2; phối hợp với bộ, ngành trung ương và địa phương triển khai tuyến cao tốc Cần Thơ - Cà Mau, mở rộng nâng cấp Quốc lộ 1A đoạn Cà Mau - Năm Căn; các tuyến đường bộ, đường thủy nội địa nhằm bảo đảm tính kết nối đồng bộ, mang tính đột phá, với quan điểm giao thông phải đi trước một bước nhằm “Mở đường, tạo xung lực” cho phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh.

Quan tâm đầu tư xây dựng tuyến đường bộ ven biển nhằm kết nối tuyến giao thông hành lang ven biển, mở rộng không gian phát triển, kết nối với các trung tâm kinh tế ven biển; quy hoạch, đầu tư xây dựng, tổ chức khai thác đồng bộ, có hiệu quả các cảng biển tổng hợp, cảng chuyên dùng vận chuyển hàng hóa, khách du lịch Hòn Khoai, Năm Căn, Sông Đốc gắn với phát triển hạ tầng logistics và các tuyến đường giao thông kết nối các cảng với khu vực nội địa, quốc tế.

Ba là, về công tác quy hoạch, kế hoạch

Tập trung lập và triển khai Quy hoạch tỉnh Cà Mau giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 với mục tiêu, định hướng không gian phát triển mới. Trong đó, xác định rõ quy hoạch các ngành, lĩnh vực quan trọng trong quy hoạch kinh tế - xã hội của Tỉnh để phát huy hiệu quả tiềm năng, lợi thế so sánh, lợi thế cạnh tranh đặc thù, riêng biệt của tỉnh Cà Mau so với các địa phương khác. Đồng thời, ưu tiên tập trung vào lợi thế về phát triển kinh tế thủy sản, du lịch; lập kế hoạch xây dựng hồ sơ khoa học đề nghị đưa vào danh mục Di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia đối với “Nhạc trống lớn của dân tộc Khmer tỉnh Cà Mau”, tăng cường hướng dẫn, phát triển du lịch mang tính bản địa Cà Mau.

Công tác quy hoạch, kế hoạch phải thực sự khoa học, công khai, minh bạch bảo đảm đầy đủ các thông tin để người dân, doanh nghiệp quan tâm nghiên cứu, khảo sát thực địa, đầu tư vào các dự án trọng điểm của Tỉnh. Tập trung rà soát, điều chỉnh, bổ sung, đẩy mạnh xúc tiến đầu tư vào 3 đô thị động lực là: Cà Mau, Sông Đốc, Năm Căn, để hình thành những khu đô thị mới gắn với cảng biển, hướng tới trở thành “Thành phố hải sản”, tạo đà cho sự bứt phá nhanh, bền vững.

Bốn là, về cơ chế, chính sách

Hoàn thiện, đổi mới cơ chế, chính sách ưu đãi, thu hút đầu tư phát triển du lịch. Rà soát, điều chỉnh quy hoạch phát triển du lịch Cà Mau phù hợp với Quy hoạch phát triển du lịch Việt Nam và Chiến lược phát triển du lịch Đồng bằng sông Cửu Long theo hướng tập trung phát triển khu vực có nhiều tiềm năng và động lực để phát triển du lịch; tạo điều kiện thuận lợi kêu gọi các nhà đầu tư chiến lược, nhất là các tập đoàn kinh tế lớn có tiềm lực về tài chính mạnh đầu tư vào các dự án lớn có tiềm năng, lợi thế để tạo sự đột phá trong phát triển; đề xuất với Trung ương cho cơ chế, chính sách đặc thù đối với các tỉnh vùng ven biển trong thực hiện liên kết vùng, hình thành chuỗi giá trị trên lĩnh vực thủy sản; khuyến khích, hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo; kinh tế tri thức, kinh tế

Nam Căn - một trong ba đô thị động lực được tỉnh Cà Mau ưu tiên phát triển trong nhiệm kỳ 2020-2025

tuần hoàn phải được hình thành đồng bộ và phát triển mạnh mẽ hơn nữa; đổi mới cơ chế, chính sách về đất đai, tăng công năng sử dụng phù hợp với các quy định pháp luật, quy định đã được phê duyệt, nhất là đất đai có nhiều tiềm năng, thế mạnh cho mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh.

Năm là, về phát triển nguồn nhân lực

Quan tâm đầu tư phát triển nguồn nhân lực lĩnh vực thủy sản, du lịch thông qua hình thức liên kết với các cơ sở đào tạo có chất lượng, uy tín, sớm hình thành nguồn nhân lực chất lượng cao ngang tầm nhiệm vụ, đáp ứng yêu cầu phát triển của Tỉnh trong thời gian tới.

Rà soát, điều chỉnh kế hoạch sử dụng nguồn nhân lực phù hợp với quy hoạch phát triển ngành, lĩnh vực và quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội của từng địa phương; xây dựng hệ thống thông tin về nhu cầu sử dụng lao động; điều chỉnh, bổ sung đồng bộ cơ chế, chính sách về đào tạo, bồi dưỡng, dạy nghề và thu hút, phát triển nguồn nhân lực của Tỉnh đến năm 2025, định hướng đến năm 2030.

Sáu là, về phát triển khoa học, công nghệ

Chủ động, tích cực tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư để thúc đẩy tăng trưởng, ứng

dụng phát triển mạnh mẽ kinh tế số, nhất là công nghệ viễn thông thế hệ mới, công nghệ thông tin trong quản lý kinh doanh, dịch vụ; tiếp tục thực hiện xây dựng chính quyền điện tử và nghiên cứu định hướng phát triển đô thị thông minh, nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động xúc tiến đầu tư, sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp và người dân.

Đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ tiên tiến trong nuôi trồng, khai thác, bảo quản, chế biến ngành thủy sản, phát triển các nhà máy chế biến sử dụng công nghệ hiện đại, tạo ra các sản phẩm chủ lực, có chất lượng, giá trị kinh tế cao, đáp ứng nhu cầu của thị trường; ứng dụng công nghệ thông tin trong quảng bá, xúc tiến du lịch bằng nhiều hình thức, khuyến khích sự tham gia tích cực của cộng đồng trong phát triển du lịch, tạo ra nhiều sản phẩm du lịch mới, mang tính đặc thù tỉnh Cà Mau. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tỉnh ủy Cà Mau (2020). Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Cà Mau lần thứ XVI, nhiệm kỳ 2020-2025
2. UBND tỉnh Cà Mau (2007). Quyết định 16/2007/QĐ-UBND, ngày 25/5/2007 về Chương trình đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu sản xuất ngư - nông - lâm nghiệp tỉnh Cà Mau từ nay đến năm 2010 và định hướng đến năm 2020
3. UBND tỉnh Cà Mau (2021). Quyết định số 17/2021/QĐ-UBND, ngày 06/7/2021 ban hành quy định về sên, vét đất, bùn để cải tạo ao, đầm nuôi trồng thủy sản trên địa bàn tỉnh Cà Mau
4. Huyện Anh (2020). Xuất khẩu tôm của Cà Mau phục hồi nhanh sau dịch Covid-19, truy cập từ <https://baotintuc.vn/dia-phuong/xuat-khau-tom-cua-ca-mau-phuc-hoi-nhanh-sau-dich-covid19-20201201153403656.htm>
5. Hữu Tùng (2020). Đánh thức tiềm năng du lịch Cà Mau, truy cập từ <https://nhandan.vn/tin-tuc-du-lich/danh-thuc-tiem-nang-du-lich-ca-mau-625649/>